

БАТЛАВ.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМНЫ
ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫ БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА

/Г.ЭНХМӨНХ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:
“ХАС ТИТЭМ” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

/Н.ЭНХМАА/

**НИЙСЛЭЛИЙН ХАН-УУЛ ДҮҮРГИЙН 8 ДУГААР ХОРОО БОГДХАН УУЛЫН
ДЦГ, ЖАРГАЛАНТЫН АМАНД БАЙРЛАХ “ХАС ТИТЭМ” ХХК-ИЙН
ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ “ХӨХ ТЭНГЭР РЕСОРТ” АМРАЛТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ЦОГЦОЛБОР БАЙГУУЛАХ ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 5790948 /

ХЯНАСАН:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН
ЯАМНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ, АУДИТЫН ХЭЛТСИЙН
ШИНЖЭЭЧ

/З.АЗЖАРГАЛ

БОЛОВСРУУЛСАН:

“ХАС ТИТЭМ” ХХК ХУУЛИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН

/О.НАМУУН/

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ, ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ
ГОВЬ ЭКО ХХК-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЭРГЭЖИЛТЭН

/Ц.ИЧИНХОРЛОО/

АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	4
1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл.....	4
1.2 Төслийн байршил	5
1.3. Хүчин чадал	7
1.4. Барилга байгууламж.....	7
1.5. Усан хангамж	8
1.6. Бохир ус.....	8
БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ.....	9
Газарзүй	9
Уур амьсгал ба агаар чанар.....	9
Гадаргын ба газрын доорх ус	9
Хөрсөн бүрхэвч.....	10
Ургамалан бүрхэвч	10
БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	11
3.1.Газрын гадаргад үзүүлэх нөлөөлөл.....	13
3.2. Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл	13
3.3. Хийн хаягдлын үзүүлэх нөлөөлөл	14
3.4. Усан орчинд үзүүлэх нөлөөлөл.....	15
3.5. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл.....	16
3.6. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл.....	16
3.7. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл.....	17
3.8. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл.....	17
3.9. Нөлөөллийн үнэлгээний нэгтгэл, дүгнэлт	18
БҮЛЭГ 4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	19
4.1 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго, зорилт.....	19
4.2 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	21
4.3 Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	23
4.4 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	23
4.5 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	24
4.6 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	25
4.7 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	28
4.8 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө	29
БҮЛЭГ 5. ХАВСРАЛТ	30

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Төслийн мэдээлэл	4
Хүснэгт 2. Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, эрчим	11
Хүснэгт 3. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ	14
Хүснэгт 4. Автомашины утааны бүрдэл найрлага	14
Хүснэгт 5. Агаарын чанарт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	15
Хүснэгт 6. Усан орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	15
Хүснэгт 7. Хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	16
Хүснэгт 8. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	17
Хүснэгт 9. Амьтны аймагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	17
Хүснэгт 10. Нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	18
Хүснэгт 11. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний нэгтгэл	19
Хүснэгт 12. БОМТ-ний зардлын задаргаа /мян.төг/	20
Хүснэгт 13. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	21
Хүснэгт 14. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	23
Хүснэгт 15. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	23
Хүснэгт 16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	24
Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	25
Хүснэгт 18. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	28
Хүснэгт 19. БОМТ-ий хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө	29

ЗҮРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Төслийн талбайн ерөнхий байршлын зураг	5
Зураг 2. Төслийн талбайн фото зураг	6
Зураг 3. Төслийн талбайн байршил	6
Зураг 4. Төслийн төлөвлөлтийн зураг	7
Зураг 5. Бохир усыг био септик механик технологиор цэвэршүүлэх байгууламжийн схем зураг	8
Зураг 6. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн суурилуулалтын үе	8

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

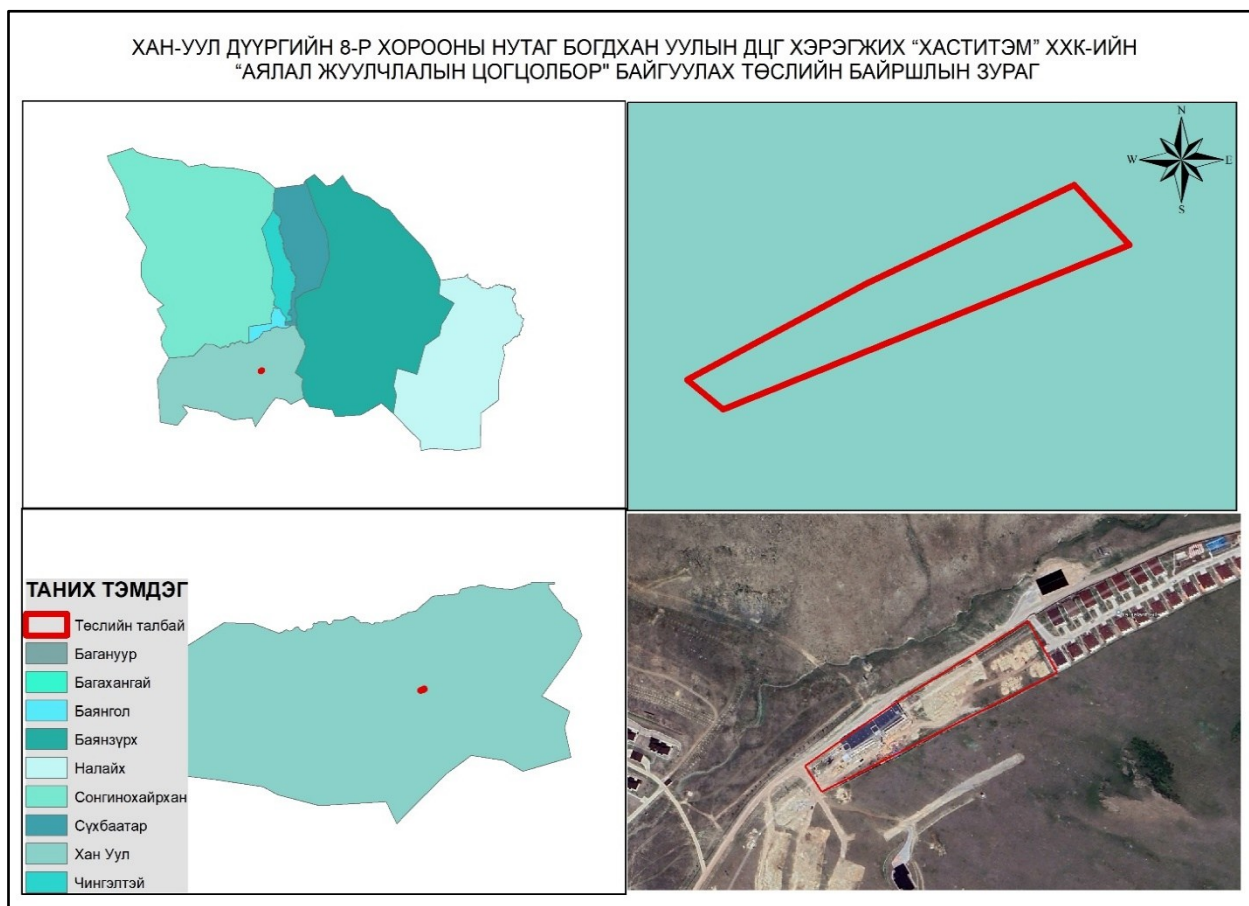
Хүснэгт 1. Төслийн мэдээлэл

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл		
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Хас титэм” ХХК
1.2	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн улсын бүртгэлийн дугаар	9011449113
1.3	Регистрийн дугаар	5790948
1.4	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 7-р хороо, эрхүүгийн 31, 5 дугаар давхар
1.5	Газар ашиглах гэрчилгээний дугаар	2015 оны 07-р сарын 10-ны өдрийн 2015/277 тоот гэрчилгээ
1.6	Төслийн талбай	16000.74 м ² буюу 1.6 га талбайтай.
1.7	Харилцах утас:	70135878, 99092858
Хоёр. Төслийн талаарх мэдээлэл		
2.1	Төслийн нэр	“Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төсөл
2.2	Төслийн зорилго	Нүүдэлчин Монголчуудын өвөрмөц зан заншил, уламжлал, түүх соёл, унаган байгаль, нүүдэлчин ахуйг дотоод, гадаадын жуулчдад таниулах, сурталчлахын зэрэгцээ нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн Аялал жуулчлалын цогц үйлчилгээ бүхий цогцолбор байгуулахад энэ төслийн гол зорилго оршино.
2.3	Төсөл хэрэгжих байршил	Богдхан уулын ДЦГ-ын Жаргалантын ам, Хан-Уул дүүргийн 8-р хорооны нутаг дэвсгэрт
2.4	Төслийн хүчин чадал	Нэг ээлжинд 200-250 хүртэлх зочин хүлээн авах хүчин чадалтай бөгөөд жилийн 4 улирал тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл бүрдсэн. Байгууламжийн хувьд: 3-4 ортой 60 өрөөтэй зочид буудал, 4 ортой 8 люкс хаус 2 ортой 6-8 модон байшинтай.
2.5	Ажиллах хүч	33 ажилтны орон тоотой
2.6	Цахилгаан хангамж	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК-иас цахилгаан хангамжаа авдаг.
2.7	Усан хангамж	106° 49' 08.69" 47° 49' 02.33" байршилд гаргасан өөрийн эзэмшлийн худгаас хангана.
2.8	Хог хаягдал	“Хот тохижилтын газар” ОНӨААТҮГ-тай Хог хаягдлыг ачиж, тээвэрлэх гэрээтэй.
2.9	Зам харилцаа	Улаанбаатар хотын төвөөс Жаргалантын ам хүртэлх хатуу хучилттай замаар холбогдсон бөгөөд 20 орчим км зайд байрлана.

2.10	Харилцаа холбоо	Skytel, Mobicom, Unitel, Gmobile зэрэг бүх төрлийн үүрэн телефоны сүлжээнд холбогдсон.	
2.11	Газарзүйн байршил, координат	106° 49' 6.000" E	47° 49' 0.800" N
		106° 49' 4.962" E	47° 49' 1.671" N
		106° 49' 10.308" E	47° 49' 4.585" N
		106° 49' 16.864" E	47° 49' 7.604" N
		106° 49' 18.468" E	47° 49' 5.816" N

1.2 Төслийн байршил

“Хас титэм” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй “Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төсөл нь Улаанбаатар хотын Хан-Уул дүүргийн 8-р хороонд харьяалах Богдхан уулын дархан цаазат газар, Жаргалантын ам нэртэй газрын хязгаарлалтын бүсэд тусгай хамгаалалттай газар нутгийн 16000 м² талбай буюу 1.6 га газар ашиглаж үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Зураг 1. Төслийн талбайн ерөнхий байршилын зураг

Зураг 2. Төслийн талбайн фото зураг

Зураг 3. Төслийн талбайн байршил

1.3. Хүчин чадал

“Хас титэм” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй “Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төсөл нь жилийн 4 улиралд үйл ажиллагаагаа явуулах бөгөөд нэг ээлжиндээ 200-250 хүн хүлээн авах хүчин чадалтай байна.

Аялал жуулчлалын цогцолбор нь дараах хэсгээс бүрдэнэ:

- Тус бүр 3-4 ортой 60 өрөөтэй зочид буудал,
- 4 ортой 8 люкс хаус
- 2 ортой 6-8 модон байшин

1.4. Барилга байгууламж

“Хас титэм” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй “Хөх тэнгэр ресорт” аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төсөл нь төслийн талбайдаа дараах барилга байгууламжуудыг төлөвлөж өгсөн.

- Амралтын газар/ зочид буудал
- Зоогийн газар/ ресторан
- Хүүхдийн тоглоомын талбай
- Жуулчны мэдээллийн төв /музей, үзвэр/
- Сагс/ гар бөмбөгийн талбай
- Халуун ус/ саун
- Бариа засал, алжаал тайлах төв
- Хурлын заал, хүлээн авалтын танхим бүхий барилга
- Харуулын байр
- Ариун цэврийн байгууламж

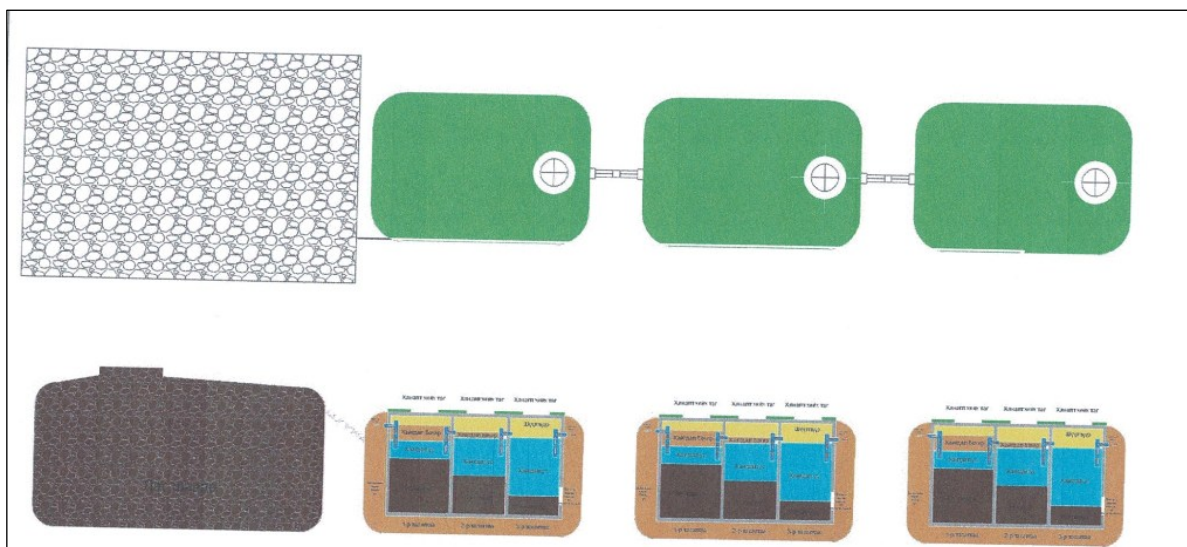
Зураг 4. Төслийн төлөвлөлтийн зураг

1.5. Усан хангамж

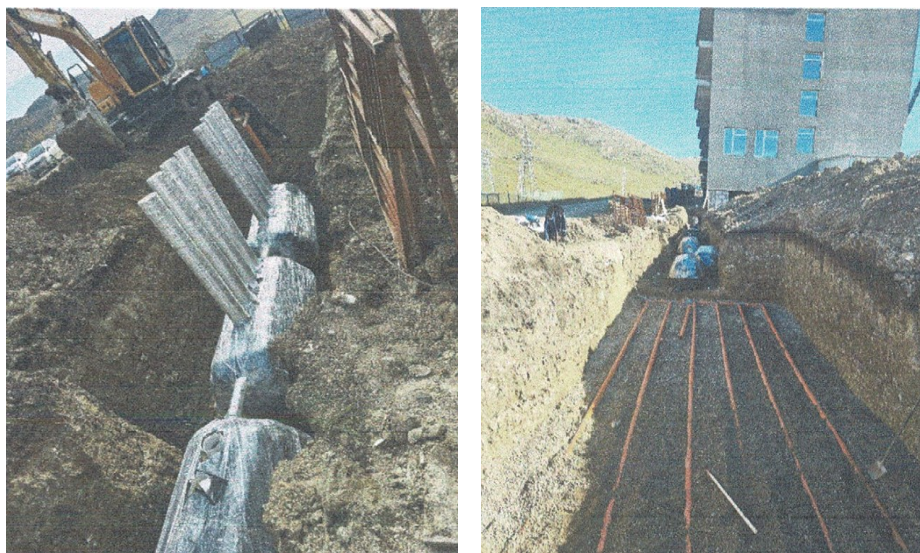
Уг төсөл хэрэгжих байршил нь Туул голын сав газарт хамаарах бөгөөд унд ахуй, ногоон байгууламжийн усны хэрэглээг 2021 онд гаргасан өөрийн эзэмшлийн гүний худгаас хангана. Худгийн цооногийн гүн 90 м, ундарга 2 л сек буюу 172.8 м³/хон бөгөөд Стандарт хэмжил зүйн газраас 2025 оны 04-р сарын 03-ны өдөр баталгаажуулсан LXSG-25 загварын 202100165 дугаартай тоолуур суурилуулсан.

1.6. Бохир ус

“Ти Эф Си Си” ХХК-тай байгуулсан септик системийн гэрээний дагуу төслийн ахуйн бохир усыг биосептик механик технологиор цэвэршүүлэх байгууламж суурилуулсан. Уг байгууламж нь хоногт 10–15 м³ бохир ус цэвэрлэх хүчин чадалтай бөгөөд нийт 25 м³ багтаамжтай, 4 хэсэг, 15 секцээс бүрдэх системээр саарал усыг цэвэршүүлэн хөрсөнд шингээх технологитой.

Зураг 5. Бохир усыг био септик механик технологиор цэвэршүүлэх байгууламжийн схем зураг

Зураг 6. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн суурилуулалтын үе

Төслийн хүчин чадал нэг ээлжинд 200–250 зочин хүлээн авах боломжтой, 33 ажилтантай байхаар төлөвлөгдсөн тул оргил ачааллын үед үүсэх ахуйн бохир усны хэмжээг ус хэрэглээний бодит бүртгэл, тоолуурын заалт болон бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн ашиглалтын хүчин чадалтай тогтмол харьцуулан хянах шаардлагатай. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн 10–15 м³/хон хүчин чадал нь хэвийн ашиглалтын үед хүрэлцээтэй эсэхийг улирал тутам үнэлж, хүчин чадал хэтрэх эрсдэл үүссэн тохиолдолд бохир ус татан зайлуулах, цэвэрлэх байгууламжийн ачааллыг бууруулах, нэмэлт багтаамж төлөвлөх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Газарзүй

Богдхан уул нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун өмнөд захад орших, 2268 м өндөр Цэцээ Гүнээр төлөөлөгдөх дундаж өндөртэй уул юм. Ихэнх хэсэг нь 1800–2200 м-ийн түвшний эртний тэгшрэлийн гадаргатай. Геологийн бүтэц нь нүүрсний галавын тунамал чулуулаг, Триас–Юрийн үеийн боржин, бэлээр сэвсгэр хурдсаар тогтоно. Ойт хээрийн бүсэд багтаж, ой, тайга, хээрийн босоо бүслүүр сайн хөгжсөн, 32 амтай.

Улаанбаатар орчим газар хөдлөлтийн идэвхтэй бүс бөгөөд Богдхан уулын Жаргалантын ам орчмын талбай VII баллын эрсдэлтэй. “Хас титэм” ХХК-ийн эзэмших 1.6 га газар нь тусгай хамгаалалттай газрын кадастртай зөрчилгүй, ой болон усан сангийн хамгаалалтын бүстэй давхцдаггүй.

Уур амьсгал ба агаар чанар

Төсөл хэрэгжих бүс нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, өвөл урт хүйтэн, зун богино дулаахан байдаг. Жилийн дундаж температур 4–6°C бөгөөд 1-р сард –16...–21°C, 7-р сард +17...+24°C байна. Хүйтрэлтгүй хугацаа 105–150 хоног үргэлжилдэг. Жилийн дундаж хур тунадас 233 мм, ууршилт 648 мм бөгөөд тунадасны ихэнх нь 6–8-р сард ордог. Салхины дундаж хурд 4–6 м/с, салхигүй өдрүүд жилдээ ~100 удаа тохиолддог.

Агаарын чанарын хувьд PM₁₀, PM_{2.5} тоосонцор болон SO₂-ийн агууламж хүйтний улиралд өсөх хандлагатай боловч сүүлийн хоёр жилд стандартаас хэтрэлт харьцангуй буурсан. NO₂ болон CO-ийн агууламж стандартын хэмжээнд хадгалагдсан. Төслийн талбай орчим суурьшил харьцангуй сийрэг тул агаарын чанар харьцангуй сайн бөгөөд барилга угсралтын үеийн тоосжилт, хөдөлгөөний улмаас үүсэх утаа зэрэг нь богино хугацааны зохицуулагдах шинжтэй нөлөөлөл юм.

Гадаргын ба газрын доорх ус

Тус нутаг нь Туул голын сав газарт хамаарах бөгөөд хаврын шар ус, зуны хур борооны үед түр хугацаанд усжилт нэмэгддэг боловч бусад үед тогтмол урсацтай горхи, булаг цөөн байна. Туул голын урсацын 69%-ийг дулааны улирлын хур тунадас бүрдүүлдэг бөгөөд сав газрын хур тунадас өсөх хандлагатай ч ургамалан бүрхэвч сийрэгжилтээс шалтгаалж гадаргын урсац нэмэгдэж байна.

Газрын доорх усны хувьд нийслэлийн нутаг дэвсгэрийн 64% нь нөөц багатай ангилалд ордог. Туул голын сав газрын Улаанбаатар орчимд газрын доорх усны ашиглалт

44.7%-д хүрч, 2030 он гэхэд усны хэрэглээ хоногт 614.4 мян. м³ болж нэмэгдэхээр байна. Иймд усны нөөцийн хяналт, зохицуулалтыг эрчимжүүлэх шаардлагатай.

Тус сав газарт улсын хүн амын 46.3%, ДНБ-ий 60 гаруй хувь төвлөрдөг тул усны нөөцийн стратегийн ач холбогдол өндөр. Голын татам дахь суурьшил, хотын бохир ус, алт олборлолт зэрэг хүчин зүйлсээс үүдэн Туул голын экологийн доройтол нэмэгдэж, хаврын гачиг үед урсац тасрах үзэгдэл түгээмэл болж байна.

Хөрсөн бүрхэвч

Хотын төвийн хөрсөн бүрхэвч ноцтой муудаж, үржил шимт чанараа бүрэн алдсан байна. Гэр хороололд хөрсний эвдрэлээс шалтгаалан хөрсний үржил шимт давхраа арилж хайрга, чулуулгийг хамарсан, хөрсний доод давхраа ил гарсан байдаг. Сүүлийн жилүүдэд хөрсний ийм эвдрэл улам нэмэгдэж байгаа тухай мэдээлж байгаа бөгөөд 2003- 2007 оны хооронд хөрсөн доторх хүнд металлын бохирдлын түвшин нь зөвшөөрөгдөх түвшнээс байнга хэтэрч байсан байна.

Төслийн үйл ажиллагааны туршид барилгын талбай дагуу хөрс, ургамалан бүрхэвч доройтолд орж эвдэрнэ.

Хөрсний агрохимийн задлан шинжилгээнээс харвал “Хас титэм” ХХК-ний эзэмшил газрын хөрсний урвалын орчин шүлтлэг, ялзмагийн агууламж 0.77 хувьтай хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин бага. Шим тэжээлийн бодис хөдөлгөөнт фосфор бага, солилцох калигаар дунд зэрэг хангамжтай хөрс байна. Хөрсөнд давсжилт илрээгүй.

Ургамалан бүрхэвч

Улаанбаатар хот нь Хэнтийн уулын тайгын тойрог болон Монгол дагуурын уулын ойт хээрийн тойргийн заагт орших ба уулс-хөндийн зохилдлоготой тогтоц бүхий дундаж, нам уулсын бүсэд багтана. Хотын нутаг дэвсгэр дэх ургамалжилт нь газрын гадарга, өндөршил, бичил уур амьсгалын нөхцөлөөс хамааран өндөр уулын, ойт хээрийн, уулын нугархаг хээрийн болон тал хөндийн хэв шинжүүдэд хуваагддаг.

Туул голын дагууд ледебурын бургас, улиас, монос, өрөл, долоогоно, улаалзгана болон бусад жимст бутлаг ургамлууд зонхилон тархсан бөгөөд хотын ногоон бүсэд нийт 4443 га бургасан шугуй, 549 га улиасан шугуй бүрдэж байна. Хээр бүсэд хялгана, саман ерхөг, дэрвээн хазаар, дааган сүүл, агь, шарилж зэрэг зонхилогч ургамал бүрэлдэнэ.

Судалгаанд хамрагдсан Хан-Уул дүүргийн 8-р хорооны “Хөх тэнгэр ресорт” төслийн талбай нь “Хялгана–зүр өвс–алаг өвст” болон “Ботуулийн–алаг өвстэй” шинэсэн болон шинэс-хусан ойн ургамлын бүлгэмдлийн хэв шинжид багтах бөгөөд ургамлан бүрхэц 70–85 хувьтай байна. Талбайд зонхилох ургамалд сайрын хялгана, крыловын хялгана, саман ерхөг, дааган сүүл, шарилж зэрэг ургамал багтана.

Судалгааны арга зүйд Л.Г. Раменскийн 1 м² торон трансектийн аргыг ашиглан ургамлын бүрхэц, халцгай газар, хад чулуу, хагдны эзлэх хувийг тодорхойлсон. Зүйлийн арвийг Друдегийн үнэлгээний шатлалын дагуу талбайд эзлэх харьцаагаар тооцож үнэлсэн. Судалгааны талбайд нийт 15 нэр төрлийн ургамал бүртгэгдсэн ба эдгээрийн ихэнх нь биелэгтэн болон гол гэсэртэн овгийн төлөөлөгчид байна.

БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

“Хас титэм” ХХК-ийн “Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тогтоохдоо судалгааны материалуудыг үндэслэн магадлан жагсаах аргаар тодорхойлсон болно. Энэ арга нь байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн төрлийг жагсаан тэдгээрийг төсөлтэй холбоотойгоор харьцуулан тодорхойлсон хүснэгт бүрдүүлэх арга юм.

Аливаа төслийг хэрэгжүүлэх үеийн үйл ажиллагаа нь тухайн орон нутгийн байгаль орчны төлөв байдал болон нийгэм, эдийн засагт хэрхэн нөлөөлөх, нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим зэргийг тодорхойлохын тулд магадлан жагсаах буюу хяналтын хуудасны аргыг өргөн хэрэглэдэг. Энэ аргаар тухайн төслийн болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээг хийхдээ экспертүүдийн гаргасан үнэлэлт, дүгнэлтүүдийг магадлалын онолд тулгуурлан боловсруулах замаар гүйцэтгэв. Тус аргыг ашиглах үед экспертүүдийн гаргасан үнэлэлт, дүгнэлт оролтын мэдээ болох бөгөөд үр дүнд төслийн үйл ажиллагаанаас хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг тогтооно. Болзошгүй нөлөөлөлд хамрагдах байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт, байгалийн нөөц ашиглалт, хүрээлэн буй орчны өөрчлөлт, нийгэм-эдийн засаг, бусад гэсэн 5 үндсэн бүлэгт багцлан хувааж, магадлан жагсаах аргаар судлав.

Хүснэгт 2. Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, эрчим

№	Байгаль орчны үзүүлэлт	Хэлбэр			Хугацаа			Эрчим			
		Нөлөөлөлтэй эсэх, +,-, 0	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт											
1	Газрын доорх урсацын өөрчлөлт	0									
2	Газрын доорх усны чанарт өөрчлөлт	-		-		-					-
3	Гадаргын усны өөрчлөлт	0									
4	Агаарын чанарын өөрчлөлт	-	-			-				-	
5	Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	-	-			-					-
6	Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	-	-				-			-	
7	Геологийн тогтцын өөрчлөлт	0									
8	Зэрлэг амьтдын орон зай	0									
9	Уур амьсгалын бичил өөрчлөлт	0									
Байгалийн нөөц ашиглалт											
10	Гадаргын нөөц баялаг	-				-					-
11	Бэлчээрийн байдал	0									

12	Эрдэс түүхий эдийн нөөц	0								
13	Эрчим хүчний нөөц	-				-				-
Байгаль орчны өөрчлөлт										
14	Ундны усны чанар, хэмжээ	0								
15	Урсгал усны хэрэгцээ	0								
16	Агаарын бохирдол	-	-			-			-	
17	Хөрсний эвдрэл бохирдол	-	-				-			-
Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор										
18	Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	0								
19	Ландшафтийн хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	0								
20	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх	-								
21	Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	0								
22	Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх	0								
Эдийн засаг, нийгмийн асуудал										
23	Хувийн өмчийн болон татварын орлого өөрчлөгдөх	+	+			+			+	
24	Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	+	+			+			+	
25	Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	+	+				+		+	
26	Ажлын байр нэмэгдэх	+	+				+		+	
27	Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	+	+				+		+	
28	Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх	-		-					-	
Нөлөөлөлгүй		9								
Сөрөг нөлөөтэй		-9	-7	-2	-1	-6	-2		-4	-5
Эерэг нөлөөтэй		+5	+5			+2	+5		+1	+4

Хүснэгтийн тайлбар: /+/-эерэг нөлөөтэй, /-/-сөрөг нөлөөтэй, /0/-нөлөөлөл байхгүй

- **Шууд нөлөөлөл:** Болзошгүй нөлөөллийн ихэнх нь хамрагдах бөгөөд үүний улмаас төсөл хэрэгжих орчны байгалийн унаган төрх алдагдах, ялангуяа хөрс эвдрэх, хөрсний ус бохирдох, ургамлын нөмрөг сүйдэх, салаа зам олшрох, хатуу хог хаягдал цуглуулах савыг ил задгай байлгах, эдгээрийг тогтмол зайлуулахгүй байх болон шингэн хаягдлын шугам хоолой, түүний нэгдсэн системд гэмтэл гарах зэргээр тохиромжгүй байдал (үнэр) үүсэх, явган зам жим олшрох зэрэг хамрагдана.
- **Богино хугацааны нөлөөлөл:** Хог хаягдал зайлуулалд, ариутгал цэвэрлэгээ, хүн, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, дуу шуугиан ихсэх, авто тээврийн хэрэгслийн дотоод шаталтын хөдөлгүүрийн хорт хийнээс агаарын бохирдол бий болох зэрэг хамрагдаж байна.
- **Урт хугацааны нөлөөлөл:** Аялал жуулчлалын төслийн бүтээн байгуулалт, барилга байгууламжийн ажил болон үйл ажиллагаатай холбоотойгоор хөрсний дагтаршил, элэгдэл, эвдрэл, бохирдол, хөрсний усны бохирдол, ой хээрийн түймэр зэрэг багтах бөгөөд эдгээр нь эргэж сэргээгдэхдээ удаан хугацаа шаардана.
- **Буцаж нөлөөлөх нөлөөлөл:** Ахуйн хог хаягдалд зохих ариутгал хийгээгүй, хугацаанд нь зайлуулаагүй зэрэг тохиолдлоос шалтгаалж ялзарч өмхийрөн улмаар элдэв төрлийн

халдварт өвчин гарч болзошгүй тохиолдлыг авч үзэж байна. Иймээс аливаа ариутгал цэвэрлэгээг энэ орчинд тухай бүрд нь хийж байхгүй бол ахуйн хатуу, шингэн хаягдал ихээр бохирдсоноос буцаж нөлөөлөх магадлалтай.

- **Буцалтгүй нөлөөлөл:** Байгаль орчинтой холбоотой бүхий л үйл ажиллагааг хамруулан авч үзэж буй тул авто тээврийн дотоод шаталтын хөдөлгүүрийн хорт хийнээс агаарын бохирдол бий болохоос бусад нь хамрагдаж байна.
- **Өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөл:** Авто тээврийн хэрэгслийн дотоод шаталтын хөдөлгүүрийн хорт хийнээс агаарын бохирдол бий болох болзошгүй нөлөөллийг авч үзсэн бөгөөд, энэ нь нэгд үргэлжлэх хугацаа богино, зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтрээгүй авто тээврийн хэрэгслийн дотоод шаталтаас гарах хорт хий болон авто тээврийн хэрэгслийн бензин шатахууны угаар хамрагдана.
- **Хүчтэй нөлөөлөл:** Байгалийн гэнэтийн болзошгүй осолд тооцогддог нөлөөллүүд болох газар хөдлөл, хүчтэй салхи шуурга, анхаарал болгоомжгүйн улмаас гардаг ой, хээрийн түймэр орох бөгөөд энэхүү нөлөөлөлд нэрвэгдсэн байгаль орчин нь нөхөн сэргээгдэхдээ удаан хугацаа шаардахын зэрэгцээгээр байгаль орчныг хамгаалах урт хугацааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд бэрхшээл учруулна.
- **Дунд зэргийн нөлөөлөл:** Хөрс, хөрсний усанд бохирдуулагч бодис нэвчих, хүн ам, авто тээврийн хэрэгслийн тоо ихэссэнээс ургамал нөмрөг талхлагдах, хог хаягдлыг ариутгах, зөөж тээвэрлэх ажил удаашрах зэрэг зүйлүүд орно.
- **Бага нөлөөлөл:** Төслийн ойр орчимд амрагчид зохион байгуулалтгүй аялах зугаалах боломж гаргах, хөдөлгөөн, чимээ шуугиан ихсэх гэх мэт зүйлүүд орно. Энэ бүхэн нь болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, хүчийг тодорхойлж, нөлөөллийг бууруулах арга, зөвлөмжид юуг илүүтэй анхаарах боломж олгож байгаа юм.
- Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөллийн тухай: Төсөл нь тусгай хамгаалалттай газар нутгийн ашиглалтын бүсэд хэрэгжиж байгаа боловч газар ашиглалтын зөвшөөрөлтэй, кадастрын зөрчилгүй, ой болон усан сангийн хамгаалалтын бүстэй давхцаагүй тул шууд хориглосон бүсэд нөлөөлөл үүсгэхгүй гэж үнэлсэн. Гэсэн хэдий ч үйл ажиллагааны явцад хөрс, ургамлан нөмрөг, хог хаягдлын менежмент, авто тээврийн хөдөлгөөнд байнгын хяналт тавих шаардлагатай.

3.1. Газрын гадаргад үзүүлэх нөлөөлөл

- Төслийн талбай орчмын газрын хөрс, амралт жуулчны баазын барилгын үе шатанд машин техникийн нөлөөгөөр талхлагдан эвдрэх
- Жуулчдын байр болон орчны бүсүүдэд хөрс ахуйн хатуу хог хаягдал болон органик бодисоор бохирдох
- Автомашины зогсоол түүний орчимд тээврийн хэрэгслээс шатах тослох материалын асгаралт үүсэж хөрс тос, тосолгооны материалаар бохирдож болзошгүй.

3.2. Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл

Тус төсөл хэрэгжих талбай нь суурьшлын бүсээс зайдуу байрлах учир энд агаар цэвэр юм. Төслөөс агаарын бохирдол үүсгэх эх үүсвэр нь барилга байгуулалтын явцад үүсэх тоосжилт, машин механизмуудын түлшний шаталтаас гарах хорт хий /азотын давхар исэл, хүхэрлэг хий/, утаа болон цаг агаарын хуурайшилттай үед тэдгээрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн хөрснөөс тоос босох зэрэг болно. Мөн агаарын бохирдлын гол үүсвэрийн нэг нь

байгалийн хүчин зүйл болох шороон шуурга юм. Гэвч шороон шуурга нь тухайн үзэгдэлт үед л агаарыг тоосонцороор бохирдуулах боловч байнгын сөрөг нөлөөлөлгүй байна.

Цаашид төслийн үйл ажиллагааны явцад ирж очих амрагчдын машин механизмуудын түлшний шаталтаас үүсэх хорт хий, утаа болон цаг агаарын хуурайшилттай үед тэдгээрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн хөрснөөс тоос босох, дуу чимээ ихсэх зэргээр агаарын чанарт хими болон физикийн тодорхой нөлөөллийг бага хэмжээгээр үзүүлэх болно.

Дээрх нөлөөллийн хэлбэр нь дараах байдлаар илэрч болно. Үүнд:

- Ургамлын бүрхүүл, бэлчээр тоос шороонд дарагдах
- Агаар дахь тоосны агууламж ихсэн хүмүүсийн эрүүл мэндэд нөлөөлөх

Иймд эвдэрсэн газрыг тухай бүрт нөхөн сэргээх, аль болох олон салаа зам гаргахгүй байх, тээврийн хэрэгсэл ирж очих гол замыг сайжруулах, услаж чийглэг болгох зэрэг арга хэмжээг авч ажиллах шаардлагатай.

3.3. Хийн хаягдлын үзүүлэх нөлөөлөл

Автомашин утааны найрлагад нийтдээ 200 гаруй төрлийн хорт бодис, химийн нэгдэл оролцдог. Зарцуулагдах түлшний жингийн 15% нь ашигтай зарцуулагдаж, үлдсэн 85% нь агаарт цацагддаг байна. 1кг түлш шатаахдаа бензиний хөдөлгүүр 300-310 г, дизель хөдөлгүүр 80-100 г хорт бодис ялгаруулдаг ажээ. 1 кг шатахууныг литрт шилжүүлэн (бензин $q=0.725$, дизель $q=0.825$) бодож, түүний шаталтаас ялгаран гарах хорт хийн агуулалт, хэмжээг тооцоолон гаргасан. Автомашин утааны агаарыг бохирдуулах чанарыг тодорхойлохдоо, бензиний хөдөлгүүрт бол нүүрстөрөгчийн ба азотын ислийн агуулалтыг, дизель хөдөлгүүрт бол хөө тортогийн агуулалтыг үндсэн үзүүлэлт болгодог.

Хүснэгт 3. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ

Бохирдол	Автомашин асаалттай, сул зогсолттой байх үед	Машин хурдтай явж байх үед (60 км/цагаас дээш)	Машин тойргоор эргэх үед	Машины хурд саарч байх үед (60 км/цагаас доош)
CO (%)	4 – 9	< 1 – 8	1 – 7	2 – 9
HC, C ₆ H ₁₄ (ppm)	500 – 1000	50 – 80	200 – 800	3000 – 12 000
NO _x (ppm)	10 – 50	1000 - 4000	1000- 3000	5 – 50

Дээрх хоёр төрлийн хөдөлгүүрийн утааны дундаж найрлагыг дараах хүснэгтэд харуулсан ба энэ нь байгаль орчинд цацагдаж байгаа утааны техникийн болон мониторингын хяналтын үзүүлэлт болон ашиглагдах ач холбогдолтой юм.

Хүснэгт 4. Автомашин утааны бүрдэл найрлага

№	Бүрдэл	Хөдөлгүүрийн төрөл		Тайлбар
		Бензин	Дизель	
1	Азот (%)	74-77	76-78	Хоргүй
2	Хүчилтөрөгч (%)	0.3-8	2-18	Хоргүй
3	Усны уур (%)	3-5.5	0.5-4	Хоргүй
4	Нүүрсхүчлийн хий (%)	5-12	1-10	Хоргүй
5	Нүүрстөрөгчийн исэл (%)	1-10	0.01-0.5	Хортой
6	Азотын исэл (%)	0.1-0.5	0.001-0.4	Хортой
7	Альдегид (%)	0.0-0.2	0-0.009	Хортой
8	Нүүрс-устөрөгчид (%)	0.01-0.02	0.01-0.5	Хортой
9	Хүхэрлэг хий (%)	0-0.002	0-0.03	Хортой

10	Хөө тортог ($г/м^3$)	0-0.44	0.01-1.1	Хортой
11	Бенз (а) пирен ($г/м^3$)	<0.00002	<0.00001	Хортой

1 л бензин шатаахад ялгарах хорт бодисын хэмжээ нь дизель түлшнээс дунджаар 3.1 дахин их байгаа бөгөөд зөрүүгийн энэ хэмжээ ерөнхийдөө 3-4 хооронд хэлбэлзэж байдгийг судалгаагаар тогтоосон байна.

Хүснэгт 5. Агаарын чанарт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
		H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Тоосжилт	Барилгын үе шатанд	-1	1	1	2	1	2	1	8	Бага
	Автомашин амрагчдын хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй	-1	1	1	2	1	2	1	8	Бага
Дуу шуугиан	Амрагчид, автомашины дуу чимээ	-1	1	1	2	1	1	1	7	Бага
Үнэр	Хог хаягдал	-1	1	1	2	1	1	1	7	Бага
Дүгнэлт		Төслөөс агаарын чанарт сөрөг бага зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.4. Усан орчинд үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөлөл бага. Төслийн хэмжээнд шаардагдах усны хэрэгцээг 1 гүний худгаас хангадаг хэдий ч баазын усны хэрэглээнд хүрэлцээтэй гэж үзсэн бөгөөд урт хугацааны явцад усны нөөцөд нөлөөлж болзошгүй. Мөн хүний анхаарал болгоомжгүй үйл ажиллагаа, зүй зохисгүй ашиглалт, хатуу, шингэн хог хаягдлыг ил задгай хаяж асгах, тээврийн хэрэгслийн шатах тослох материалын асгаралт зэргээс гүний усанд сөрөг нөлөөлөл учирч болзошгүй.

Хүснэгт 6. Усан орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
		H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Газрын доорх усны нөөц баялаг	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны хэрэгцээ	-1	1	2	2	2	2	3	12	Дунд
	Удаан хугацаанд ус татах нь гүний усны түвшингийн бууралт	-1	1	2	2	2	2	3	12	Дунд
Гадаргын усны нөөц баялаг	Төслийн ойр орчимд гадаргын ус байхгүй	0	1	1	1	1	1	1	6	Нөлөөгүй
Усны чанар	Хог хаягдлын зохисгүй менежментээс үүдэн хөрсөөр дамжин гүний ус бохирдож болзошгүй	-1	2	2	2	1	2	1	10	Дунд
Дүгнэлт		Төслөөс усан орчинд сөрөг дунд зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.5. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл

- Төслийн явцад газрын хэвлий гүн эвдрэлд орохгүй бөгөөд гадаргын хэлбэрт дунд зэрэг өөрчлөлт орно. Төслийн үйл ажиллагаанаас эвдрэлд орсон талбайг тохижуулж зүлэгжүүлэн ногоон байгууламж байгуулсан тохиолдолд сөрөг нөлөөлөл буурна.
- Амрагчдын автомашин, явган аялал зэргээс олон салаа зам үүсч хөрсөн бүрхэвч дагтаршиж элэгдэл эвдрэлд орно.
- Ахуйн зориулалттай хогийг тогтмол ачуулж ариутгаж цэвэрлэж байгаагүйгээс үүдэн хөрс бохирдож болзошгүй.
- Автомашинаас шатлах тослох материал алдагдсанаар хөрсний шинж чанар өөрчлөгдөж бохирдох

Хүснэгт 7. Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
		H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Сөрөг нөлөөлөл	Бүтээн байгуулалтын үед хөрс эвдрэлд орох, шимт хөрс хуулагдах	-1	1	1	2	1	1	1	7	Бага
	Төслийн үйл ажиллагаа, хөл хөдөлгөөн ихэссэнээр хөрс доройтох	-1	1	1	2	1	2	1	8	Бага
	Төслийн үйл ажиллагааны үед гарах хог хаягдлыг тухай бүр ачуулаагүйгээс үүдэн хөрс бохирдох, эвдрэлд өртөх	-1	1	1	2	1	2	1	8	Бага
Дүгнэлт		Хөрсөн бүрхэвчинд сөрөг бага зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.6. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн талбайд ховор болон нэн ховор ургамлын зүйл тэмдэглэгдээгүй. Судалгааны дүнгээр төслийн талбай орчмын ургамлан бүрхэц 70–85 хувьтай, нийт 15 нэр төрлийн ургамал бүртгэгдсэн байна. Харин барилга байгууламж, зам талбай, тохижилт хийгдсэн хэсэгт ургамлан бүрхэвч тодорхой хэмжээгээр өөрчлөгдөж, зарим хэсэгт унаган төрх алдагдсан байна. Иймд цаашид үйл ажиллагааны явцад ургамлан нөмрөгийн талхагдал, тоосжилт, олон салаа зам үүсэхээс сэргийлж, ногоон байгууламжийн арчилгаа, хамгаалалтыг тогтмол хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Төслийн үйл ажиллагаанаас дараах байдлаар ургамлан нөмрөгт сөрөг нөлөөлөл учруулж болзошгүй байна. Үүнд:

- Төслийн түүхий эдийг тээвэрлэх, ачиж буулгах үед ургамлан нөмрөгийг эвдрэл гэмтэлд оруулах, тоосжилтоос үүдэн ургамлын ургалт буурах
- Явган хүний болон авто машины зам талбайг засаж тохижуулах, тэмдэгжүүлээгүй зэрэг байдлаас үүдэн ургамлан нөмрөг талхагдалд өртөх
- Төслийн үйл ажиллагаанаас авто машины хөдөлгөөний улмаас үүсэх тоосжилт нь талбайн гадна, доторх ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх
- Хатуу хог хаягдлыг тусгайлан бэлдсэн цэгт хаяхгүйн улмаас ургамлан нөмрөгийн үхжилтийг бий болгох

- Олон салаа зам гаргаснаар ургамлан нөмрөгийг талхагдалд оруулах

Хүснэгт 8. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
		H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Ургамалжилт устгах	Аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах, түүнийг дагалдан бий болох бусад жижиг барилга байгууламжуудыг байгуулах, ашиглах зэргээс	-1	1	2	2	1	1	2	10	Дунд
Ургамлын ургах чадварыг алдагдуулах	Машин техникийн хөдөлгөөн, хог хаягдал ба шороо, тоосжилт нь ургамлан бүрхэвч дээр бууж хуримтлагдах	-1	2	2	2	1	1	2	10	Дунд
Дүгнэлт		Төслөөс ургамлан нөмрөгт сөрөг дунд зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.7. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн үед машин, техникийн нөлөөгөөр үүсэх дуу чимээний нөлөөллөөс шалтгаалан тухайн орчны амьтад үргэн дайжиж, амьтадын орон зайн өөрчлөлт бий болох, дараа нь үйл ажиллагааны явцад хатуу хог хаягдал болон шингэн хаягдлыг зөв байршуулаагүй дүүрсэн тохиолдолд зайлуулахгүй удаах зэргээс болж орчны хөрс бохирдож улмаар хөрсний бичил организмууд хордох зэрэг сөрөг нөлөөллүүд үүсэж болзошгүй байна.

Хүснэгт 9. Амьтны аймагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
		H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Зарим амьтдын амьдрах орчин алдагдах	Бүтээн байгуулалтын үед мөлхөгч, мэрэгчдийн амьдрах орчныг сүйтгэх	-1	1	1	2	2	1	1	8	Бага
Амьтдын тархалт хөдөлгөөн өөрчлөгдөх	Амрагч, автомашины хөдөлгөөн дуу чимээнээс үүдэн амьтад үргэн дайжих	-1	1	1	2	2	1	1	8	Бага
Дүгнэлт		Төслөөс амьтны аймагт сөрөг бага зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.8. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас нийгэм, эдийн засагт үзүүлж болзошгүй нөлөөлөл Төслийн хэрэгжилтийн үед нийгэм-эдийн засгийн хөгжилд дараах чиглэлээр эерэг нөлөөлөл үзүүлэх боломжтой юм.

Төслийн хэрэгжилтийн үед төлөгдөх татварыг улс орны төсөвт хуримтлуулах замаар эдийн засгийн хөгжилд түлхэц үзүүлэх: Төслийн хэрэгжилтийн үед ашгийн татвар, улмаар ажилчин, албан хаагчдын НДШ, ЭМДШ, орлогын албан татвар зэрэг МУ-ын үндсэн хууль болон бусад холбогдох хууль дүрэмд тусгагдсан татваруудыг төлөх замаар улс орны төсөвт хувь нэмэр оруулах боломжтой юм.

Ажилчдыг мэргэжлийн сургалтад хамруулах, ажлын байраар хангах замаар амьжиргааны түвшин, нийгэм-эдийн засгийн салбарт дэмжлэг үзүүлэх:

Төсөл хэрэгжих хугацаанд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, нийгмийн даатгал болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, авто машин болон өөрөө явагч механизмын албан татвар, эдэлбэр газар ашигласны төлбөр болон бусад татвар төлбөрийг Монгол улсад мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжийн дагуу тооцоолон татвар хэлбэрээр улс болон орон нутгийн төсвийн санд оруулна.

Хүснэгт 10. Нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
	H	A ₁	A ₂	A ₃	B ₁	B ₂	C	Σ	
Төслийн хэрэгжилтийн үед төлөгдөх татварыг улс орны төсөвт хуримтлуулах замаар эдийн засгийн хөгжилд түлхэц үзүүлэх	+1	2	2	2	2	3	3	14	Дунд
Ажилчдыг мэргэжлийн сургалтад хамруулах, ажлын байраар хангах замаар амьжиргааны түвшин, нийгэм-эдийн засгийн салбарт дэмжлэг үзүүлэх	+1	2	2	2	2	2	3	13	Дунд
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, нийгмийн даатгал болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, авто машин болон өөрөө явагч механизмын албан татвар, эдэлбэр газар ашигласны төлбөр болон бусад татвар төлбөрийг Монгол улсад мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжийн дагуу тооцоолон татвар хэлбэрээр улс болон орон нутгийн төсвийн санд оруулах	+1	2	2	2	2	2	3	13	Дунд
Дүгнэлт	Төслөөс нийгэм эдийн засагт эерэг дунд зэргийн нөлөөтэй байна.								

3.9. Нөлөөллийн үнэлгээний нэгтгэл, дүгнэлт

“Хас титэм” ХХК-ийн Хан-Уул дүүргийн 8-р хорооны нутаг дэвсгэрт хэрэгжүүлэх “Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төслөөс байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг болох агаарын чанар, усан орчин, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан

нөмрөг, амьтны аймагт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, нөлөөллийн эрчим, цар хүрээг суурь судалгаа болон хээрийн судалгааны хэмжилтийн мэдээ, лабораторийн дээж шинжилгээнд үндэслэн тодорхойлсныг нэгтгэн доор хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 11. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний нэгтгэл

Байгаль орчин	Эерэг нөлөөлөл			Сөрөг нөлөөлөл		
	Бага	Дунд	Их	Бага	Дунд	Их
Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл	-	-	-	4	-	-
Усан орчинд үзүүлэх нөлөөлөл	-	-	-	1	3	-
Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл	-	-	-	3	-	-
Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл	-	-	-	-	2	-
Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл	-	-	-	2	-	-
Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл	-	3	-	-	-	-
Нийт	0	3	0	10	5	0
Дүгнэлт: Хүснэгтийн тоон үнэлгээний үр дүнгээс харахад сөрөг нөлөөллийн нийт 15 үзүүлэлтээс 10 нь бага, 5 нь дунд түвшний ангилалд хамаарч байна. Үүнийг хувиар илэрхийлбэл сөрөг нөлөөллийн 66.7% нь бага, 33.3% нь дунд ангилалд багтаж байгаа бөгөөд дунд түвшний сөрөг нөлөөлөл нь усан орчин болон ургамлан нөмрөгтэй холбоотой байгаа тул эдгээр чиглэлд хяналт, бууруулах арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Иймд төлөвлөсөн менежментийн арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлсэн нөхцөлд төслийн байгаль орчинд үзүүлэх нийт сөрөг нөлөөллийг “БАГА” гэж үнэлэгдэв.						

БҮЛЭГ 4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.1 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго, зорилт.

Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд Хан-Уул дүүргийн 8-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах “Хөх тэнгэр ресорт” амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч төслийн хэрэгжүүлэх нийт хугацаанд энэхүү үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллах үүрэгтэй.

Төслийн 2026 оны БОМТ-г боловсруулахдаа Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын 3 дугаар хавсралтын аялал жуулчлалын төслийн тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний

агуулгын хүрээнд боловсруулав. Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө, осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид болон оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө тусгагдсан бөгөөд тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд нийт **12,420.0 мян.төг** зарцуулахаар төлөвлөв.

Төслийн талбайд түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгал, археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй тул тусгайлсан зардал төлөвлөөгүй. Гэхдээ төслийн үйл ажиллагааны явцад санамсаргүй байдлаар түүх, соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор илэрсэн тохиолдолд тухайн хэсгийн ажлыг нэн даруй зогсоож, холбогдох мэргэжлийн байгууллага болон эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэн, хууль тогтоомжийн дагуу хамгаалалтын арга хэмжээ авч ажиллана.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын хураангуйг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 12. БОМТ-ний зардлын задаргаа /мян.төг/

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Зардал, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1,120.0
2	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	1,500.0
3	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,000.0
4	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	7,200.0
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,600.0
	ЖИЛИЙН ЗАРДАЛ	12,420.0

Төсөл нь Богдхан уулын дархан цаазат газрын хязагаарлалтын бүсэд хэрэгжиж байгаа тул үйл ажиллагааг зөвхөн газар ашиглах эрхийн хүрээнд, батлагдсан зориулалт, хүчин чадал, талбайн хил заагийн дотор явуулна. Төслийн үйл ажиллагааны явцад газар ашиглалтын хил заагийг тэлэх, олон салаа зам үүсгэх, ургамлан нөмрөг талхлах, хог хаягдал ил задгай хуримтлуулах, бохир ус болон шатах тослох материал хөрсөнд нэвчихээс урьдчилан сэргийлэх хяналтыг тогтмол хэрэгжүүлнэ.

4.2 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 13. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал /мян.төг/	Тоо хэмжээ	Нийт зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5		6	7	8
АГААР ОРЧИН								
Автотээврийн хэрэгслээс тоосжилт, хорт хий ялгарах	Авто машин болон бага оврын цахилгаан хөдөлгүүрийн яндангаас гарах утааны бохирдуулагч зөвшөөрсөн норм хэмжээнээс хэтэрсэн тохиолдолд зориулалтын шүүлтүүр тавих, солих	Төслийн хүрээнд хэрэглэгдэх авто тээврийн хэрэгсэлд	ш		120.0		2026 он 9-р сард	- Агаарын тухай хууль - MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага - Автотээврийн хэрэгсэл ангилал. Техникийн байдалд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 4598:2025
Агаарын бохирдол үүсэх	Барилгын үеийн болон ахуйн хог хаягдлыг төслийн талбайн орчимд цуглуулалгүйгээр төвлөрсөн хогийн цэгт зайлуулах	Төслийн талбайд		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан				Хог хаягдлын тухай хууль

ГАЗРЫН ГАДАРГА, ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ, УРГАМЛАН НӨМРӨГ

Төслийн үйл ажиллагааны явцад ихээхэн талбайн хөрс байгууламжуудын дор дарагдаж, зам тээвэр, бүтээн байгуулалт болон бусад үйл ажиллагаатай холбогдож элэгдэл, эвдрэлд өртөнө. Барилгын ажлын улмаас хаягдлаар хөрс бохирдож болзошгүй	Төслийн орчны авто замд тэмдэгжүүлэх ажил хийх, /төслийн хашаанаас гадна талбайд олон салаа зам гаргахаас сэргийлэх/	Төслийн талбайд	ш	300.0	-	300.0	2026 он 8-р сард	- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 8.1.4, 9.1.1 - Газрын тухай хуулийн 26,27,57 дугаар зүйл - Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль
	Амралтын газрын үйл ажиллагааг илэрхийлсэн нэр хаяг бүхий самбар, ногоон байгууламж, явган хүний зам, олон нийтийн амралт, тоглоомын талбай, тээврийн зогсоол зэрэг нь тэмдэг тэмдэглэгээтэй байна.	Төслийн талбайд	ш	300.0	1	300.0	2026 он 8-р сард	
УСНЫ НӨӨЦ, ЧАНАР								
Усны чанарт нөлөөлөх буюу санаандгүй байдлаар шатах тослох материал, химийн бодис алдах	Бохир усны шугам хоолойн бүрэн бүтэн байдлыг хангах шалгах	Төслийн талбайд	Удаа/жил	200.0	2	400.0	Жилд 2 удаа 4,10-р сард	- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 18.1-18.2 - Усны тухай хуулийн 19-р зүйл
НИЙТ ЗАРДАЛ /МЯН.ТӨГ/							1,120.0	

4.3 Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

Орчны тохижилтийн зорилт	Арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал /мян.төг/	Нийт зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3			4	5	6	7
Орчны үзэмжийг сайжруулах, тоосжилтоос сэргийлэх, мод тарих цэцэрлэгжүүлэх зүлэгжүүлэх	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарьсан мод, бут тарих, арчлах	Эзэмшил газрын талбайд	ш	20ш мод 50ш сөөг	1500.0		2026 он 4-10-р сард	- Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 5918 : 2023 - Мод, сөөгний суулгац арчлах MNS6258-2:2011
НИЙТ ЗАРДАЛ /МЯН.ТӨГ/						1,500.0		

4.4 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 15. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, ослын сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал /мян.төг/	Нийт зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8

Гал түймрийн аюул, осол	Галын хор, галын анхан шатны багаж, хэрэгсэл, галын дохиолол, гидрантын бэлэн байдлыг хангах	Төслийн талбайд	-	800.0	800.0	Сар бүр бэлэн байдлыг хангах	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль MNS 5390:2004, “ХААЭА. Цахилгааны галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага
	Эмнэлгийн анхны тусламжийн хайрцгийн ашиглалтын бүртгэл хөтлөх, улирал бүр хангалт хийх	Төслийн талбайд	4	50.0	200.0	Улирал бүр 3,6,9,12-р сард	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
НИЙТ ЗАРДАЛ / МЯН.ТӨГ/				1,000.0			

4.5 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хатуу хог хаягдал	Стандартын шаардлага хангасан, ангилан ялгах зориулалттай хогийн цэгийг тохижуулах	Төслийн талбай	-	1,200.0	1	1,200.0	2026 он 8-р сард	Хог хаягдлын тухай хууль, UCS 1705A:2022
	Хог хаягдлыг ангилан ялгах сав байрлуулах /дахивар, энгийн, органик, үнс болон бусад/	Зочид буудал, ресторан, гадна талбай, үйлчилгээний хэсэг	3-аас доошгзүй ангилдаг байх	500.0	4	2,000.0	2026 он 8-р сард	Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх ерөнхий шаардлага

Хог хаягдлыг гэрээт байгууллагаар ачуулж, тээвэрлүүлэх. Ердийн үед сард 2 удаа, аялал жуулчлалын оргил ачааллын үед хуримтлал үүсэхээс өмнө нэмэгдүүлсэн давтамжаар тээвэрлүүлэх	Төслийн талбай	сар	300.0	12	3,600.0	2026 он (сар бүр)	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344:2011
Хогийн цэг, сав, түр хадгалах хэсэгт ариутгал, халдваргүйжүүлэлт хийх	Хогийн цэг, сав байршуулсан хэсэг	удаа	100.0	4	400.0	Улирал бүр (3,6,9,12-р сард)	Хог хаягдлын тухай хууль
НИЙТ ЗАРДАЛ / МЯН.ТӨГ/					7,200.0		

4.6 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	2	3	4	5	6	7	8
Агаарын чанар	Төслийн талбайд 1 цэгт	Жилд 1 удаа 9-р сард	1	200.0	200.0	PM2.5, PM10, TSP тоосонцор, NO ₂ , SO ₂ , CO зэрэг агаар бохирдуулагч үзүүлэлтийг тодорхойлно.	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага; MNS 5885:2008 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ;

							MNS 3113:1981 Агаар мандал. Агаарын бохирдуулах бодисыг тодорхойлох аргад тавигдах ерөнхий шаардлага
Хөрсний чанар /агрохими, эрүүл ахуй, хүнд металл/	Төслийн талбай орчим болон хог хаягдлын цэгийн орчимд 2 цэгт. Дээж 1: 47°49'1.00"N, 106°49'6.60"E; Дээж 2: 47°49'1.08"N, 106°49'12.38"E	Жилд 1 удаа 8-р сард	2	200.0	400.0	Хөрсний pH, давсжилт, цахилгаан дамжуулах чанар, ялзмаг, CaCO ₃ , NO ₃ , механик бүрэлдэхүүн, нянгийн тоо, E.coli, анаэроб нян, Cr, Pb, Cd, Zn, Cu, Ni зэрэг үзүүлэлтийг тодорхойлно.	MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага; MNS 3310:1991 Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох арга; MNS 6824:2020 Пирофосфат натри ашиглан хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох арга; MNS 3297:2019 Хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт; MNS 5367:2004 E.coli илрүүлэх арга; MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Бохирдуулах бодисын

							зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Ундны усны чанар /ерөнхий хими, хүнд металл, микробиологи/	Гүний худаг	Улирал бүр (3,6,9,12-р сард)	4	200.0	800.0	pH, цахилгаан дамжуулах чанар, CO ₃ , HCO ₃ , ерөнхий хатуулаг, Ca ²⁺ , Mg ²⁺ , Cl ⁻ , хуурай үлдэгдэл, SO ₄ ²⁻ , NO ₃ ⁻ , NO ₂ ⁻ , NH ₄ ⁺ , Fe ³⁺ , Na ⁺ , K ⁺ , As, Cd, Co, Cr, Cu, Mo, Ni, Pb, нянгийн тоо, гэдэсний бүлгийн савханцар, халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн савханцар, эмгэг төрөгч бичил биетэн, сульфид задлагч агааргүйтэн зэргийг тодорхойлно.	MNS 0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ; MNS ISO 5667 Усны чанар. Дээж авах аргачлал; MNS ISO 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж
Хаягдал усны шинжилгээ	Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн гаралтын хэсэг	Жилд 1 удаа 9-р сард	1	200.0	200.0	Хаягдал усны ерөнхий үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, цэвэрлэх байгууламжийн ажиллагааны үр дүнг хянана.	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
НИЙТ ЗАРДАЛ /МЯН.ТӨГ/					1,600.0		

4.7 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт 18. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцах албан тушаалтан	Тайлбар
	2026 он				
	I	II	III		
1	2	3	4	5	6
Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны нийт ажилтны сургалтыг 1-ээс доошгүй удаа зохион байгуулах				Хас титэм ХХК	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
Богдхан уулын ДЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа, Хан-Уул дүүргийн Засаг даргатай байгуулсан газар ашиглалтын гэрээний дагуу газрын төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд төвлөрүүлэх					Богдхан уулын ДЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд газар ашиглах 2021/019 тоот гэрээ

4.8 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө

Хүснэгт 19. БОМТ-ий хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө

БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов / он.сар/	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан	Зохион байгуулах газар
1	2	3	4	6	7
Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага буюу БОУАӨЯ	Цахимаар /Eic.mn/	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хянуулж, батлуулах	Жил бүрийн 12-р сарын 31-ны дотор	“Хас титэм” ХХК	Цахимаар /Eic.mn/
		Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан хүргүүлж, хянуулах			
Нийслэлийн Байгаль орчны газар	Цахимаар /Eic.mn/ болон 1 хэвлэмэл хувь	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг дүгнүүлэх	Жил бүрийн 11-р сарын 01-ний дотор		БОМТ-ний биелэлтийг дүгнэх ажлыг хэсэг төслийн талбайд ажиллана.
Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчид, Хан-Уул дүүргийн 8-р хороо, Богдхан уулын ДЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа болон холбогдох оролцогч талууд	Уулзалт, танилцуулга, санал хүсэлт авах хэлбэрээр	БОМТ-ний хэрэгжилт, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, хог хаягдлын менежмент, ОХШХ-ийн үр дүн, цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдээлэл хүргэж, санал хүсэлт авах	Жил бүрийн 11-р сарын 01-ний дотор		Төслийн талбай, Хан-Уул дүүргийн 8-р хороо, шаардлагатай тохиолдолд цахимаар

БҮЛЭГ 5. ХАВСРАЛТ

1. Хавсралт №1. Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ
2. Хавсралт №2. Газар ашиглах гэрчилгээ
3. Хавсралт №3. Газрын байршлын кадастрын зураг
4. Хавсралт №4. Богдхан уулын ДЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд газар ашиглах гэрээ
5. Хавсралт №5. Газрын төлбөрийн тооцоо нийлсэн акт
6. Хавсралт №6. Галын дүгнэлт
7. Хавсралт №7. Усны дүгнэлт